

Opinia
do ustawy o zmianie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(druk nr 195)

I. Cel i przedmiot ustawy

Nowelizacji dokonuje się w celu zapewnienia możliwości stosowania uregulowań ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 192, poz. 1378) i wykonywania zadań z niej wynikających w sposób właściwy i prawidłowy. Wszystkie powołane poniżej numery artykułów, zmieniane lub dodawane, odnoszą się do w/w ustawy podlegającej zmianom.

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów wchodzi w życie z dniem 1 października 2008 r. Wprowadza ona fundusz alimentacyjny, będący systemem wspierania uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa (nie jest on jednak funduszem w rozumieniu przepisów o finansach publicznych). Przyznawanie i wypłata świadczeń z funduszu oraz działania wobec dłużników stanowią zadanie zlecone gminie z zakresu administracji rządowej. Dłużnik alimentacyjny ma obowiązek zwrócić organowi właściwemu wierzyciela należności (wraz z ustawowymi odsetkami) w wysokości świadczeń wypłaconych uprawnionemu z funduszu alimentacyjnego.

Dla przypomnienia - fundusz alimentacyjny utworzony ustawą z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym, zlikwidowano z dniem 1 maja 2004 r., ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.). Wprowadziła ona zasiłek rodzinny i system dodatków do tego świadczenia oraz świadczenia opiekuńcze. Z dniem 1 czerwca 2005 r. weszła w życie ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732, z późn. zm.), która określiła zasady postępowania wobec osób zobowiązanych do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, jeżeli egzekucja komornicza była bezskuteczna. Ustawa ta przyznawała osobom samotnie wychowującym

dzieci, uprawnionym do alimentów zasądzonych przez sąd (gdy egzekucja była bezskuteczna) tzw. zaliczkę alimentacyjną.

Ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przyjęto w wyniku połączenia prac nad obywatelskim projektem ustawy wniesionym jeszcze w 2004 r. (zgodnie z zasadą, że rozpatruje się projekty inicjatyw ustawodawczych obywateli przez Sejm następnej kadencji, jeżeli prace ustawodawcze nie zostały zakończone) oraz projektu poselskiego. Uchwaleniu w/w ustawy towarzyszyły intensywne dyskusje. Przyjęta w dniu 7 września 2007 r. ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów uchyla ustawę z dnia 22 kwietnia 2007 r. o postępowaniu alimentacyjnym wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej.

Aby zapewnić prawidłowe z punktu widzenia prawa stosowanie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy uprawnionym do alimentów należało dokonać jej nowelizacji, jeszcze w okresie *vacatio legis*, usuwając pewne błędy oraz uściślając niektóre z przyjętych uregulowań. Proponowane zmiany są niezbędne do realizacji ustawy, zarówno ze względów merytorycznych i prawnych, jak i legislacyjnych. W nowelizacji dokonuje się następujących zmian:

- wprowadza się do przepisów ustawy określenie jej zakresu podmiotowego (art. 1a),
- doprecyzowuje się i porządkuje terminologię ustawy dotyczącą m. in. nienależnego świadczenia (art. 2 pkt 7 lit. c), definicji rodziny (art. 2 pkt 12),
- eliminuje się pojęcia zbędne (nie występujący w ustawie *umiarkowany stopień niepełnosprawności* - art. 2 pkt 15), dokonując niezbędnych uzupełnień (definicja *zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej* - art. 2 pkt 15a),
- dostosowuje się do przyjętej definicji w słowniczku ustawy pojęcia zawarte w ustawie (art. 2 pkt 6 – definicja *instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie* oraz niekonsekwencje logiczne zawarte w art. 9 w ust. 5 i 6),
- wprowadza się istotne z punktu widzenia wykonywania ustawy dookreślenia (w art. 12 w ust. 4 chodzi o organ właściwy *wierzyciela*) i uściślenia (od kiedy są naliczane odsetki od należności, które musi zwrócić organowi właściwemu wierzyciela dłużnik alimentacyjny - art. 27 ust. 1a),
- skreśla się art. 16 nakładający na ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego obowiązek utworzenia centralnego rejestru dłużników alimentacyjnych, niecelowy z punktu widzenia innych przepisów ustawy (co podnoszono już podczas prac legislacyjnych uwieńczonych przyjęciem ustawy w dniu 7 września 2007 r.),

- uchyla się przepis art. 31 ust. 6 i koryguje brzmienie ust. 7 (oba ustępy stanowią delegację do wydania rozporządzenia dotyczącego tej samej materii tj. przedstawiania sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie, przez różne podmioty),

Ponadto w celu zapewnienia wejścia ustawy w życie w terminie i możliwości realizacji uprawnień przez nią wprowadzanych:

- dodano art. 46a, dotyczący wydawania zaświadczeń o bezskuteczności egzekucji przez organ prowadzący postępowanie egzekucyjne (od dnia 1 sierpnia 2008 r.) oraz
- umożliwiono wejście w życie przed dniem 1 października 2008 r. przepisów niezbędnych do stosowania ustawy, jak art. 12 ust. 2 i 3a – dające swobodę wykonywania ustawy przez samorządy w zakresie prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wydawania decyzji (ust. 2), a także działania w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przepisów (ust. 3).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe. W toku prac legislacyjnych dodano kilka zmian, m. in. uwzględniając spory toczące się wokół art. 12 ust. 2. W brzmieniu ustawy przyjętym w dniu 7 września 2008 r., art. 12 w ust. 2 zabrania radzie gminy upoważnić ośrodek pomocy społecznej do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W trakcie prac legislacyjnych wzięto pod uwagę opinię podmiotów mających bezpośrednio wykonywać uregulowania ustawy i pozostawiając im swobodę, wprowadzono możliwość upoważnienia przez organ właściwy wierzyciela wskazanych w ustawie podmiotów, w tym także kierownika ośrodka pomocy społecznej, do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Podczas drugiego czytania w Sejmie wniesiono poprawkę, dodającą do definicji *zatrudnienia i innej pracy zarobkowej* umowę o dzieło oraz kontrakt menadżerski.

III. Uwagi

Ustawa znajduje się w okresie *vacatio legis*. Zgodnie z Zasadami techniki prawodawczej, które nie zalecają zmian w tym okresie, zmiany ograniczono do charakteru porządkującego.

Ustawa nie budzi poważniejszych zastrzeżeń legislacyjnych. Jednakże trzeba zauważyć, że w związku z uchyleniem z dniem 1 października 2008 r. ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce

alimentacyjnej, w przepisach przejściowych do ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w zakresie zwrotu zatrzymanego prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego nie odniesiono się do zatrzymanego prawa jazdy i jego zwrotu. Zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, przyczyniające się w sposób znaczny do realizacji ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, z punktu widzenia systemu prawa nie przestaje budzić wątpliwości (stanowi sankcję quasi-karną o skutku jednoznacznie represyjnym, wymierzaną na drodze administracyjnej). Ze względu na charakter *karny* zatrzymania prawa jazdy, brakuje doprecyzowania, że jego zwrot następuje na podstawie przepisów dotychczasowych. Trudno bowiem uznać, że zatrzymanie prawa jazdy stanowi element egzekucji należności z tytułu wypłaconych zaliczek alimentacyjnych, o której mówi art. 43 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Propozycja:

W art. 1 po pkt 18 dodaje się pkt 18a w brzmieniu:

"18a) po art. 43 dodaje się pkt 43a w brzmieniu:

"Art. 43a. Zwrot prawa jazdy, zatrzymanego na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 i Nr 164, poz. 1366), następuje na zasadach i w trybie określonym w przepisach dotychczasowych.";

Bożena Langner

Główny legislator